

Zondaggroep II, 25 maart 1962.

Goeden morgen, vrienden.

Ja, een zonnige zondag. He lente begint zich langzamerhand aan te kondigen. Waarover zou ik nu eigenlijk anders kunnen praten dan weer over

HET PROBLEEM VAN VERNIEUWING

Ik zou u dan willen vragen om de volgende punten eens onder de loep te nemen.

Wanneer wij nu gewoon leven hetzij op aarde, hetzij in de geest en we worden zo eens onderworpen aan allerhande invloeden van buitenaf, dan ontstaat er een soort omwenteling in ons leven. Meestal protesteren we ertegen. We vinden het helemaal niet prettig, want de oude volgorde is weg, onze vrije tijd is anders en er wordt een nieuw beroep op ons gedaan, kortom we vinden het eigenlijk niet leuk. We zouden graag in het oude gangetje doorgaan, als een molenpaard dat alleen nog maar in het rond kan lopen.

Maar aan de andere kant gaat zo'n vernieuwing altijd een beetje gepaard met nieuwe elementen. En als ik die moet vergelijken, zou ik zeggen; Het is eigenlijk net zoiets als een saaie, dorre omgeving waar ineens een muziekkorps komt binnenmarcheren. En nu moogt u mijnentwege rustig zeggen dat het blaaspoepen zijn, dat het nog maar een eenvoudig muziekje is, maar ergens zit er toch iets in, dat je ook weer met verwachtingen vervult.

Als je zo het leven beziet en wat er op het ogenblik in verandert, dan krijg je zo het idee: mijn God, er is toch eigenlijk wel weer iets moois aan de gang, Er kan toch weer iets goeds uit voortkomen. En dan kijk je even over Soekarno heen, je vergeet Chroetsjef en je kijkt alleen maar eens eventjes naar al dat licht en ook naar al die ellende, want ellende zit er natuurlijk ook.

Als je aan de grote opruiming en de grote schoonmaak begint, dan gaat er een hele hoop rommel de deur uit. Maar het kost dan toch eigenlijk wel moeite om van dat beschadigde pulletje afscheid te nemen; en ja, die stoel, we hebben hem nu al 40 jaar, zullen we hem op zolder zetten of zullen we hem de deur uit doen? Op die manier zit je dus eigenlijk op het ogenblik tegenover het leven.

Het probleem van vernieuwing kunnen we natuurlijk uit den hoge gaan bekijken. Dan kunnen we spreken over de grote lichtende geesten, over de nieuwe Heerser van deze tijd, over alle krachten die naar de aarde komen. Maar als je nu als mens op aarde leeft, dan vraag je je toch wel eens af: Waarom zou je je er druk over maken? Wat heb je er eigenlijk aan? Dat is zo. Maar ziet u die grote lichtende stralen uitwaaiëren over deze wereld? Ziet u de geestelijke zon van de nieuwe tijd opgaan? In 9 van de 10 gevallen zie je er niet veel van. Neen, dan kun je eerder zeggen: Voor óns is het eigenlijk belangrijk, dat we ergens een nieuw element krijgen, alsof we nieuwe veerkracht krijgen.

En begint u me nu niet te vertellen, dat u op het ogenblik zo'n loodachtig gevoel hebt, want dat is nu eigenlijk werkelijk de lente. Je hebt zo het idee, dat er wat nieuws moet komen, Er gaat wat gebeuren. Je voelt je als een kind, dat staat te wachten op een optocht, die nog niet in zicht is. Dan sta je te popelen, je bent ongeduldig, je zou het liever nu willen hebben. Maar toch...ook op deze wereld, die wereld van u, kun je wel degelijk aanvoelen, dat er iets gaat gebeuren. En ja, dan doe je verstandig om eens na te gaan wat er eigenlijk weggaat aan ouds en wat er aan nieuws, aan andere waarden dus, voor in de plaats komt.

Nu heb ik geen officieel programmaboekje, dat moet u wel begrijpen, maar toch zou ik me die kwestie ongeveer zo willen voorstellen;

Er is de laatste tijd ontzettend veel egoïsme op een verkeerde manier. Er zijn zeer veel mensen, die nog alleen maar aan zichzelf denken. Dat zal moeten verdwijnen. Want dit egoïsme, dat ook organisatorisch optreedt, deugt eigenlijk niet meer. Weet u, het is gemakkelijk genoeg om te zeggen; "Ja, maar verschillen zijn er op deze wereld nodig." Dat

ben ik direct met u eens. Maar wat hebben we aan verschillen als laten we maar een voorbeeld nemen het enige verschil tussen het N.V.V. en de Prot. Christ. Werkersbond of de Kath. Arbeidersbond is dat er een andere man aan het bestuur zit. En om even een bekend cabaretier in Nederland te citeren; Wat is nu eigenlijk het verschil tussen de Vara en de N.C.R.V.? Bij de Vara kraait 's morgens de haan en bij de N.C.R.V. de dominee. Maar dat is precies alles. Voor de rest is het precies gelijk. Alles al zegt het verschillend te zijn is hetzelfde geworden. De een noemt zich socialist, de ander noemt zich democraat en weer een ander noemt zich liberaal; maar als het erop aan komt, willen ze precies hetzelfde, alleen willen ze zelf de baas spelen.

Alles is beschadigd, aangeslagen. Er zijn mensen, die zeggen; "We zijn buitengewoon kerkelijk." En die buitengewoon kerkelijke mensen zondigen dan en hebben daar soms berouw over als ze tijd over houden.

Er zijn mensen, die buitenkerkelijk zijn en hun eigen visie op het leven hebben. Die voelen zich ook niet altijd happy met wat ze doen, als ze tijd overhouden. Dan hebben we mensen, die een geestelijke innerlijke ontwikkeling hebben. Die weten ook dat ze ertegen ingaan en als ze tijd overhouden, zullen ze er ook eens over nadenken. Maar wat is het verschil?

Er is geen verschil meer. Er is op het ogenblik een voortdurende egalisatie aan de gang geweest. Alle verschillen zijn uitgewist. Het is tegenwoordig zo, dat je om met een muzikaal beeld te spreken Chopin speelt in rock and roll tempo en van een rock and roll melodietje iets gaat maken a la Chopin. Er is geen verschil meer.

Als er geen verschil is, dan kan er ook geen werkelijke ontwikkeling zijn. We kunnen natuurlijk naar buiten toe het idee van strijd en werking overhouden. Maar als je het goed bekijkt, is het eigenlijk alleen maar blijven wat we zijn en allen precies op elkaar lijken. Een hele wereld vol mensen, die dan wel een ander mombakkes dragen, maar die allemaal zieltje voor zieltje precies gelijk zijn, al geven ze dat voor zichzelf niet toe. Dat is wat er moet verdwijnen.

Een egoïsme, waarbij de mens zo langzaam maar zeker is vastgeroest aan één en dezelfde dreun, aan één en dezelfde tendens, ik zou haast zeggen; een opmars in mineur. En als dat heengaat, ja, dan krijgen we verwarring. Dan krijgen we verschijnselen, die we eigenlijk toch wel allemaal betreuren; of die verschijnselen nu O.A.S. heten, bij wijze van spreken, of de partij van Vrije Burgers, of we die verschijnselen Euba noemen of do ommezwaai in de U.S.A., we vinden het eigenlijk wel jammer. We zouden het allemaal zo prettig vinden, als nu al deze ongeveer gelijke burgers in goede verstandhouding, met behoud van hun z.g. verschillen, naast elkaar zouden kunnen voortgaan in een opmars naar een glorieuze wereld, zo eenvormig dat je er een maggiblokje van kunt maken, omdat dan niemand meer het verschil tussen mens en mens en wereld en wereld kan weten.

En dan komt er ineens dat element, het revolutionaire. Het is soms in jezelf ineens een flits, een realisatie, een uitbarsting van woede misschien. Het is een droom, waar je in geen jaren aan hebt durven denken, of ineens een nieuw beeld, dat in je ontstaat. En plotseling is het of de wereld een andere kleur krijgt, er wordt iets vlammends, iets fels geboren. En in de gelijkvormigheid, die op het ogenblik bestaat dat is logisch moet dat wel iets schokkends zijn. Kan iemand zeggen dat het positief is? Neen. Negatief? Ook niet. Het is erg en soms vinden we het leuk en soms vervelend.

Maar doordat overal in onszelf en rond ons de vaste waarden aan het wankelen komen, moeten we onszelf opnieuw gaan oriënteren. We kunnen niet meer blijven voortgaan in het oude gangetje.

Ik heb zo even een voorbeeld uit de omroepwereld genomen. De A.V.R.O begint te vertellen dat ze eigenlijk zeer democratisch is en de V.A.R.A. dat ze nog democratischer is, maar ondertussen moeten de zetelende heren rederijkers met hun regentenpositie langzaam en voorzichtig afstand gaan doen van hun macht of helemaal verdwijnen.

In de wereld gaat het precies zo. We kunnen natuurlijk goede vaderlijke of wat studentikoze figuren aan de regering zetten, maar ze zullen moeten veranderen of moeten verdwijnen, want ze passen niet meer. En in ons eigen leven? O, daar vinden we vrienden en bekenden; daar hebben we dat heerlijke bridgeclubje, dat we al 27 jaar aan huis hebben, en daar vinden we ome Tinus, die altijd met dezelfde moppen komt op elke verjaardag. En nu ineens, nu lusten

we het niet meer. Er moet iets gaan veranderen; of het moet breken, het moet weg. We houden het niet meer. Dan zeg je: "Jonge, jonge, wat een tijd, wat een tijd."

Maar als u voor uzelf nu eens nagaat wat daar innerlijk aan het gebeuren is, dan zult u misschien toch een klein beetje optimistischer zijn. Het is net als een rivier, die in de winter zwaar bevroren is. Een hele tijd is het een ijsdek geweest. Iedereen kon er heerlijk overheen glijden, Het was altijd hetzelfde. Natuurlijk, er waren wakken en hier en daar was het ijs wat gebroken en gestapeld. Maar eigenlijk is er nog niets gebeurd. Nu komt de lente. Het water begint te zwellen, ergens in de bergen regent het, de dooi treedt in en het ijs wordt omhoog geperst. Het kraakt, het knerst, het dondert en niemand weet nog eigenlijk precies wat er zal gebeuren. Nu ja, als je ervaring hebt en je woont langs de dijk, dan zeg je: "Dadelijk komt de rivier los" en dan maak je je alvast klaar om te kijken wat er gaande is. Zo dadelijk, als het als kanonschoten door de lucht davert het festival a.h.w. van de lente die komt ga je kijken,

Wij weten dat niet zo. Per slot van rekening, de winter heeft zo lang geduurd. De winter heeft minstens een paar honderd jaar geduurd en nu breekt het ijs; het fineer van de burgerlijke beschaving, dat heerlijk gladde vlak van "sociaal gaat de wereld zo heerlijk". Maar dan moet er ergens een kracht zijn, die komt, zoals bij die rivier het water van de bergen komt, zo komt de nieuwe energie, de nieuwe kracht uit de kosmos. Maar ze kan niet onmiddellijk de buitenkant gaan veranderen; ze werkt binnendoor. Ze is een tintelende onrust, ze is een levensgloed, een behoefte om je a.h.w. uit te zetten, om meer te zijn, om vrijheid te winnen.

Daar zitten we allemaal in de geest op te wachten langs de kant van de rivier "het leven", of zo dadelijk het ijs breekt. En als het breekt, dan weten we dat het gepaard gaat met geweld. Dan dondert, dan knerst het, dan kraakt het. Dan vraag je je soms af, of de dijken niet zullen worden weggevaagd. Een enkele keer zie je dan in de rivier stapeldammen van schotsen die zich opstapelen, steeds doller en doller, totdat je met het bruisende water je afvraagt; "Mijn God, wat moet er gebeuren?" en er desnoods een dynamietlading in moet zetten om het los te krijgen. Je weet, het gaat gebeuren. En wanneer het ijs eenmaal weg is, vloeit de rivier weer statig en is ze levend, dan is ze niet koud en dood. Dan brengt ze vruchtbaarheid aan het land rondom en is ze niet alleen maar een vuile grijswitte vloer met vegen en donkere waterwakken, maar is ze leven zilver, kabbelend en tintelend.

Het leven van de mens is vastgeroest en de vernieuwing betekent eerst het breken. Het breken van een oppervlakte, die te vast en te veel in vorm is geweest. En dat komt aan alle kanten tot uiting.

Als je als mens op de wereld leeft, dan ontdek je dat dat werkelijk gebeurt, want de vrienden van eens, daar heb je eigenlijk op het ogenblik, zoals dat heet, bonje mee. Nieuwe vrienden en nieuwe kennissen duiken op. Je vraagt je af: Deugt het wel of deugt het niet? Soms zijn het teleurstellingen; soms is het ineens iets heel nieuws in je leven, dat je vindt, maar er is wat gaande. Er gebeurt wat. Voor jezelf ook. Je hebt zo'n tijd gehad, dat je met een zekere trage gelatenheid en ik neem aan met een innerlijk geestelijk streven het leven kon dragen, en nu ineens brokkelt dat alles weg. Al die dingen, waarop je eigenlijk had gerekend en die je zo vast dacht te hebben, vallen weg. En je gewoonten, die je eigenlijk toch ook zo waardig en goed vond, moet je plotseling gaan veranderen. Je moet je denken, je reageren gaan veranderen. De wereld vraagt wat anders. Daar zit ergens een nieuwe vreugde in, want je voelt; wanneer ik de nieuwe tijd, de nieuwe kracht hanteer, komt er iets levends uit voort. Dan kan ik werkelijk iets nieuws tot stand brengen, iets goeds, iets beters. Ik kan uit de doodsheid van een en dezelfde sleur langzaam maar zeker weer een nieuwe bezieling gewinnen, een nieuw vermogen.

Ik kan me zo voorstellen, dat er op het ogenblik mensen zijn; die zeggen dat ik overdrijf. Maar als u alles nagaat wat er in de laatste tijd gebeurt, als u nagaat hoe u soms wordt bevangen door onredelijke neerslachtigheid en het volgende ogenblik plotseling vol vitaliteit bent en botst met iedereen, als u nagaat hoe u plotseling met al uw ideeën in de knoop zit en hoe u dan een uitweg vindt, waar u vroeger nooit over zou hebben gedacht, dan zult u toch moeten toegeven dat er iets waars zit in het beeld, dat ik u schets.

Vernieuwing wil zeggen, dat het oude weg moet. Met dat de wereld verandert of dat de mensheid verandert of dat de geest verandert. Neen. Maar dat al datgene, wat een verstarring

was, wegvalt. Want per slot van rekening, als we de gelijkenis nog even doorvoeren, wat is het leven anders dan de stroom van tijd, die vloeit naar de oceaan der eeuwigheid?

Ja, maar op het ogenblik zijn we hard bezig geweest en ik ben bang dat we in de geest ook wel hier en daar er een beetje schuld aan hebben met in plaats van naar de oceaan van eeuwigheid toe te stromen heel gezellig en misschien zelfs verwaand passen op de plaats te maken.

Stilstand is op het ogenblik niet meer te tolereren. Het egoïsme, dat probeerde alles in vaste verhoudingen te schetsen, alles in zekerheden om te zetten, moet weg. Zeker, ieder mens en iedere geest zal egocentrisch denken. In ons wezen bestaat het Al, natuurlijk. Maar kun je daar nu werkelijk genoeg mee nemen? Kun je zeggen; Nu ja, goed, maar dan alles in een vaste verhouding? Neen, het gaat niet meer.

Er vreet ergens iets. Je hebt a.h.w. in je een gloed, die de mens zegt; Ik moet iets scheppen, ik moet iets nieuws maken van mezelf, van mijn leven, van alle dingen. Ergens in mij leeft een nieuwe uitdrukking en die zou ik moeten vastleggen in de wereld. Niet met de gedempte grijzen, de diepe zwarten en misschien met een wat oververzadigd wit. Neen, kleur moet ik hebben! Fel en hel en sprekend. Een geel, dat brandt als het licht van de zon. Een oranje, dat in zijn felheid is als een vloek van ontwaken. Ik moet iets nieuws creëren.

En dan zeggen we natuurlijk; "Ja, maar ik ben te oud" En; "Ik heb het veel te druk." "Nu ja, per slot van rekening, dat kun je toch niet doen." En; "Waarom zou ik, het is toch zo lekker, zo goed op het ogenblik", We proberen alles te doen om eraan te ontkomen. Maar die felle kleuren, die de nieuwe tijd vraagt, daaraan kun je niet ontkomen.

Weet u, u zou het zich eens moeten voorstellen in een wereld van klank en kleur. Jammer, dat u er eigenlijk nooit bent geweest, want dan zou het veel gemakkelijker zijn uit te drukken. Maar stel u voor zoiets als het koor van de Tannhauser, maar dan met felle boventonen van een koperkwartet en in een tempo, waarin het kwartet die felle tonen steeds vaker onderbreekt. Niet de gedemptheid van een jachthoorn of een Engelse hoorn. Neen, de gevarieerdheid van een felle trompet en misschien daarachter ergens nog de toon van een bazuin, de natuurtoon. En dan moet je denken aan een wereld, die als diep purper is; het diepe purper van een met schaduwen verzadigde nevel, die in de ochtenduren over het land ligt net voordat de zon opgaat. Dan moet; je je voorstellen dat daarin een steeds feller, steeds trillender, steeds fijner blauw komt.

Het is of het duister wordt weggevaagd, maar gelijktijdig priemen aan alle kanten bundels van wit licht, van goud licht. Ergens is er ook een rode gloed; een spel van oranje, waarin het blauw een ogenblik vertekent tot groen en weer terugkeert tot een oranje, dat bijna het geel kust. Een ondergrond, die eerst zwart, somber en levenloos leek, het bruin dat in zijn verzadigdheid haast geen kleur reflecteert en nu opeens wordt herboren tot een siena, waaruit ook een gloed gaat komen, alsof er ergens onder de aarde een zon is opgegaan en niet alleen in de hemelen.

Vat dat samen, dan weet u misschien iets van wat je in zon wereld van klank en kleur daarvan ziet.

Het is een wonderlijk spel, ik weet het wel» Een heel wonderlijk spel overigens, maar het is een spel, waarin een geest zich kan verheugen, zoals een mens, wanneer hij onder bijzondere omstandigheden ineens de zon ziet opkomen. Als hij ziet hoe het duister plotseling in duizenden onbeschrijflijke tinten eigenlijk uiteenvalt en weet dat daarboven het blauw van een strakke hemel wacht, de zomerzon en ergens een enkel wit wolkje, dat op zijn gemak wegdrijft naar misschien de komende nacht.

Hoe kan ik u die sfeer weergeven? Want dat probeer ik eigenlijk, En wanneer u nu zo staat als kinderen in afwachting van een optocht, wat gaat er gebeuren, wat gaat er komen? Dan moet u ergens iets van die vreugde van de vernieuwing te pakken weten te krijgen.

Het is natuurlijk erg beroerd, dat we onszelf zo moeilijk beheersen en dat we ineens zo van die buien hebben, waarin we uitbarsten of melancholiek worden. Het is allemaal erg vervelend, maar dat zijn nu eenmaal dingen waar we overheen moeten. Dat heeft de wereld ook. Daar moet iedereen doorheen. Daar kun je je toch niet over beklagen. Maar als je nu weet, dat daaruit wordt geboren een wereld, die levender, feller en kleuriger is, dan is dat op zichzelf al een reden zou ik zeggen om tevreden te zijn.

En denk nu nog eens even na wat dat voor je geestelijk, je innerlijk wezen betekent. Bij heel veel mensen is dat geestelijk wezen zoiets als een boekerij geworden. Het ruikt er een beetje muf naar alle oude werken, die er zijn opgeslagen. Natuurlijk, er is een venster, er komt wat licht binnen en zo nu en dan komt er nieuwe literatuur, natuurlijk, van Ladies Home Journal tot de laatste beschouwing over de filosofische achtergronden van de diepere godheid in de mens. Maar een bibliotheek, duf. Je merkt het zelf niet, je bent eraan gewend. Nu ineens valt dat weg en daarvoor in de plaats komt de wereld, de buitenlucht.

De geest, die zo lang met haar herinneringen en met die vastgeroeste feiten, de wetjes en de vaste blijvende omstandigheden. zowel de zorgjes en de ongelukjes als de kleine vreugden van het leven heeft moeten werken, vindt nu plotseling in plaats van de beperktheid van feiten een geheel nieuwe wereld met mogelijkheden. In het begin kan dat leuke onaangenaam zijn, het is net, alsof je bevroren vingers hebt: het bloed dat erin komt gaat tintelen, het doet pijn. Het kan je innerlijk wel eens pijn doen, als je al dat nieuwe ineens moet aanvaarden en verwerken. Maar je zult weer leven. Dit stoffelijk bestaan, deze krachten die zich op de wereld openbaren, betekenen voor je dat je geestelijke eindelijk weer eens stuwkracht hebt, bloed, essentie van leven, licht. Dat je kunt orgaan in iets nieuws, dat je eindelijk eens nieuwe ervaringen opdoet, dat je nieuwe gedachten krijgt a.h.w. dat je jezelf nieuw kunt zien. Vergelijk het maar eens met vroeger je bewonderen, jezelf leren kennen in een scherf van een spiegel en nu staan in een vertrek, waarin je jezelf aan alle kanten weerspiegeld ziet. Zoveel beter ga je jezelf leren kennen. Je gaat de wereld beter leren beseffen. Je gaat alles, wat er aan kracht en licht is, leren beseffen.

Wat denkt u dat dat voor een geest betekent? Dat betekent voor haar vaak het verschil tussen de wanhopige gelatenheid van een vorm en sfeer, waarin je dan gelukkig bent van je huisje naar je tuintje gaat, misschien met een leraar spreekt en dan eens zingt als er een lichtende zuil uit een hogere sfeer neerkomt en het nu opgaan, het stijgen a.h.w. bergopwaarts langs een soort Jacobs ladder, totdat je eindelijk zegt; "Hier, hier is het licht dat mij vervult. Ik zie het Al, ik zie de wereld, ik zie mezelf, ik weet wat het betekent om te leven" Uit de dufheid van de gebonden herinnering, uit het verstellen van je tijd ook geestelijk een nieuwe uitweg, een nieuwe hoogte, een nieuwe wereld.

Ja, dan zult u wel zeggen, dat ik niet veel nieuws heb verteld. Daar hebt u groot gelijk in. Ik heb niets nieuws verteld. Ik heb alleen maar geprobeerd om hetzelfde, dat we al vaak gezegd hebben, weer te zeggen; maar dan om u duidelijk te maken waarom het een reden tot vreugde is, ook als er eens een beetje ellende aan vastzit. Ook als je eens even niet weet, hoe je je draaien of keren moet. Het heeft zin.

Zo dadelijk, kun je zeggen, is er de tijd van licht. En of ik nu overga of op de wereld blijf, dat licht zal mij verder drijven, Ik zal daarin nieuwe krachten opdoen, ik zal eruit nieuw leven, nieuwe ervaring vinden, nieuwe werelden, nieuwe mogelijkheden. De kosmos ligt weer open i.p.v. dat verstarde kleine wereldje, waarin je zo langzamerhand met je gedachten was vastgeroest. Daarom heb ik geprobeerd om de vernieuwing duidelijk te maken, omdat ik het eigenlijk een zo vreugdig en wonderbaarlijk groots gebeuren vind.

Weet u, het is eigenlijk vreemd, maar als ik daarop nu werkelijk iets zou moeten schrijven, dan zou dat een soort Te Deum zijn in jazzstijl. Dat klinkt misschien een beetje dwaas. Met de gedragenheid van onze vrome vaders, maar het heftige, jagende ritme, waarin je God dankt in de intensiteit van je leven en werken. Want deze tijd, gelooft u nu, vrienden, is een dankwoord waard. De krachten van deze tijd zijn zo overweldigend, dat je er nooit genoeg "dank je" voor kunt zeggen. Alles wat je zo krijgt, dat zul je eigenlijk pas later op waarde schatten.

Dan zou ik zeggen, houdt u zich op het ogenblik maar niet al te veel met de sferen bezig. Natuurlijk, u moogt het doen het is uw zaak, niet de mijne. Maar als je nu in een wereld leeft, waarin zoveel gebeurt, waarin je zoveel nieuwe dingen, nieuwe krachten, nieuwe impulsen, nieuwe impressies kunt krijgen, waarom zou je dan verder lopen? Leef je wereld, maar beleef de vernieuwing. Begrijp dat alles, wat op het ogenblik breekt en schijnbaar teniet gaat, in feite alleen maar het vernisje is, dat barst en dat daaronder het leven begint.

Daarom wens ik u in de komende tijd veel vreugde aan het leven en veel begrip voor de fouten en de verwarringen, bij uzelf en bij anderen, opdat u onder dit alles de vernieuwing, de kracht van deze tijd moogt leren kennen.

o-o-o-o-o

Ja, vrienden, ik moet eerlijk zeggen, dat ik me nu voel als het boemeltreintje, dat vlak na de sneltrein voorbij moet trekken. Maar goed, de één loeit en de ander bimmelt; ieder doet het op zijn wijze.

Ik zou graag van mijn kant ook wat willen toevoegen aan de gedachte van vernieuwing, maar ik zou het een beetje redelijker willen doen. Mijn geachte voorganger heeft geprobeerd u de emotie over te dragen, de voor de geest vaak vreugdige emotie van een nieuwe wording. Maar wanneer wij als mens of als geest denken, dan komen we toch met een vernieuwing zonder meer nooit klaar. We moeten ook altijd de balans opmaken voordat we aan een nieuw boekjaar beginnen. En het lijkt mij, dat de mensheid er goed aan zou doen om voor zich ook eens de balans op te maken, al is het alleen maar over dat, wat je op het ogenblik nog zo hogelijk waardeert.

Wat zijn de werkelijk positieve waarden van mijn leven? Wat zijn mijn activa, wat zijn mijn middelen op het ogenblik? Vraag je dat eens af. Natuurlijk, de een heeft geestelijk de mogelijkheden, een ander zijn stoffelijke taak. De een wordt bewogen door de krachten uit de geest en de ander door de financiële noodzaak. Dat is allemaal waar. Maar wat draagt u nu eigenlijk? Wat is er, waarmee u in de wereld iets betekent? Ik vraag niet hoeveel, maar iets. Wat kun je feitelijk voor anderen zijn, zonder dat je dat moet herleiden tot een gewoonte? Wat is je werkelijke reactie op de vreugden en op het lijden van anderen? Wat leeft er in je? En als je dat hebt gehad, kom je automatisch aan de boekhoofden; innerlijke wijsheid, kennis en wetenschap.

Dan vraag je je eens af: Wat weet ik werkelijk? (Daar ben je gauw mee klaar, dat is, meestal heel weinig!)

Dan vraag je je af; Wat begrijp ik? Dus wat kan ik uitdrukken op een heel eenvoudige manier, zodat het juist is voor alle werelden, die ik ken?

En dan vraag je jezelf nog af; Wat zijn dus die innerlijke waarden of krachten en hun uiting, waarvan ik daadwerkelijke bewijzen kan leveren? Als je dat ook hebt geboekt, kun je zeggen: Dat is ook positief.

Maar we hebben ook negatieve waarden.

Wat zijn op het ogenblik naar mijn eigen bewustzijn mijn verplichtingen tegenover de wereld? Wat heb ik op het ogenblik geestelijk of stoffelijk aan lasten op mij genomen? Waar ben ik tekort geschoten tegenover anderen, zodat ik dit moet herstellen? Waar heb ik onberaden een wissel op de toekomst getrokken en moet ik nu hetzij uit het geestelijke of uit het stoffelijke een correctie aanbrengen? Waar sta ik vandaag precies? Je zou dus eigenlijk met het verleden moeten afrekenen.

Vernieuwing is niet mogelijk, zonder dat je ook het verleden kunt afsluiten. En afsluiten daarvan is alleen maar mogelijk, als je weet: Zo sta ik er nu voor. Niet alleen met theorieën; niet alleen met; men zal mij wel helpen; of; God zal het wel doen, of de geest knapt het wel op. Neen, waar sta ik precies, zonder nu te rekenen, te speculeren op anderen. En als je dat hebt uitgerekend, dan weet je ook precies waar je een vernieuwing kunt beginnen. Want elk boekjaar is een voortzetting van het vorige, en als je ten slotte je testament maakt, dan is dat a.h.w. het laatste wat je boekt in de boekhouding van het leven. En als het redelijk doet, maakt de notaris voor het laatst de activa, enz. op en dan kijkt hij wat er na voldoening van alle verplichtingen overblijft.

Als je in deze wereld die vernieuwing wilt doormaken, dan moet je dat doen met het kapitaal dat je werkelijk beschikbaar hebt en niet zo maar op een gokje.

Wat is er in mij meer dan de verplichtingen van mijn leven? Wat is er in mij meer aan licht en veerkracht dan de sleur? Waar heb ik denkbeelden, die meer zijn dan alleen maar dromen, geboren uit het oude of uit zelfverwijt, zelfverontschuldiging en zelfverheerlijking? Waar heb ik een nieuwe gedachte?

Als je die dingen samen neemt, kun je zeggen; Dit is mijn beginkapitaal. Wat er ook breekt in de wereld buiten mij, het kan mij niet meer meeslepen zolang ik zeker sta, zolang ik met het oude voor mijzelf heb afgedaan en iets overhoud voor het nieuwe.

Als er buiten mij een crisis ontstaat en ik heb schulden aan de wereld, dan zal het faillissement van de wereld mij meeslepen; dan ga ik er ook aan ten onder. Als ik mijn boeken heb afgesloten, kan er gebeuren wat wil, dan sta ik zelf zeker.

Nu moet u niet denken dat ik probeer te nuchter en te vervelend te zijn. Maar u hebt in de laatste tijd veel dingen in uw leven afgesloten, dat kan haast niet anders, want de mens moet zijn boekhouding opmaken. Het kan dus zijn dat u een andere omgeving krijgt, een andere job, dat u in uw innerlijk denken iets anders hebt gekregen, maar met het oude moet worden afgerekend. Dan pas kun je verdergaan. Daarom zegt mij het nuchtere en praktische denken, dat de mens de vernieuwing heus mag beleven als een vreugde. Dat hij het werkelijk ook kan zien als een geschenk, ongeacht wat erbij komt. Maar voor zichzelf moet hij ook verantwoord zijn, hij móét degelijk blijven. Degelijkheid houdt in, dat je eerst afrekenet met het verleden, voordat je begint je wissels op de toekomst te trekken. Dat wil zeggen dat je eerst voldoet aan je verplichtingen van het oude, voordat je verplichtingen in het nieuwe aangaat.

Geestelijk geldt dit precies hetzelfde. Wanneer je een oude opvatting van geloof naast je moet neerleggen of een oude vorm van aanvaarden en vertrouwen op de geest terzijde stellen, dan zul je ook daarin bepaalde verplichtingen hebben gemaakt. Je bent het aan jezelf en aan alles rond je verschuldigd om die rekeningen te voldoen. Zorg dat je in deze tijd altijd met een kloppende boekhouding werkt. Zorg dat je in deze dagen juist altijd kunt zeggen; "Ik heb mijn schulden voldaan. Aan mijn verplichtingen voldoe ik voortdurend en ik heb een reserve, waardoor ik aan die verplichtingen kan blijven voldoen. En wat over is, dat is het kapitaal, waarmee ik voor mijzelf kan deelnemen aan de vernieuwing." Dat is het bewustzijn, de levende kracht, het geestelijk vermogen, de stoffelijke veerkracht, de nieuwe idee in de materie, waarmee ik voor mij zeg dat ik kan meewerken aan een wereld, die wordt herboren.

Neem me niet kwalijk, dat ik misschien hier of daar een beetje een domper heb gezet. Maar wees rustig, wees nuchter, wees redelijk, zelfs als het gaat om de hoogste geestelijke waarden. Alleen dan kan een vernieuwing werkelijke betekenis voor je hebben.

Tussen twee haakjes, er is nu niet zo'n strenge controle, dat ze kijken, of je boekhouding naar de vorm in orde is, als de waarden maar kloppen. Want wie smokkelt met een beetje geestelijke bewustwording en met een beetje verplichting tegenover anderen, valt in handen van de fiscale recherche van de nieuwe tijd en betaalt zijn boete. Nu ik zou zeggen, een prettige dag verder.